

T.C.
İSTANBUL NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA, YAYIN ETİĞİ VE ETİK KURULLAR YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak

Amaç

Madde 1 - (1) Bu yönergenin amacı, bilimsel ve akademik etkinlikler, lisansüstü tezler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleri ve bilimsel yayınlar ile ilgili araştırma etiği konularını ve İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Etik Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2 - (1) Bu Yönerge,

a) Araştırmacıların mevzuat hükümleri uyarınca akademik unvanların elde edilmesi aşamasında ve sonrasında yapılan her tür bilimsel araştırma ve çalışmalar ile gerçekleştirilen bilimsel etkinlikler, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,

b) Lisansüstü eğitim sırasında yapılan tez ve bilimsel yayınlar ile yürütülen bilimsel araştırma-geliştirme projeleriyle ilgili araştırma etiği konularını,

c) Araştırmacıların yurtiçinde ve yurtdışında her çeşit basın, görsel ve işitsel yayın organlarında yayımlanan ya da yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her tür yayımla ilgili yayın etiği sorunlarını,

düzenler.

d) Bu yönerge, İstanbul Nişantaşı Üniversitesi'nde görev yapan akademik personel ve öğrencileri kapsar. Başka bir üniversite/kurum bünyesinde yürütülmekte olan araştırma, proje, tez vb. çalışmalar için ayrıca ilgili üniversitenin/kurumun etik kurulundan uygunluk istenir. Dışarıdan gelen başvurularda, mensup olunan kurumun etik kurul komisyonu yoksa ilgili kurumda etik kurul olmadığına dair belge eklenerek başvuru yapılabilir.

Dayanak

Madde 3 - (1) Bu yönerge 2547 sayılı Kanununun 24 üncü, 42 inci ve 65 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 -

Etik İlke ve Kurallar: Ulusal ve uluslararası mevzuat, anlayış ve bildirgeler çerçevesinde yer alan etik ilke ve kuralları,

Etik İhlal: Bilimsel araştırma ve bilimsel yayınlar konusunda etik ilke ve kurallara uymayan durumları

Kurul: İstanbul Nişantaşı Üniversitesi'nin Etik Kurulunu,

Rektör: İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Rektörünü,

Senato: İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Senatosunu,

Üye: Etik Kurul Üyesini,

Kurul Sekreteri: Genel Sekreterlik tarafından görevlendirilen; yazışmaları yürütmek ve Kurulda yürütülen çalışmalarla ilgili tüm belgeleri dosyalayarak saklamakla yükümlü Etik Kurul Sekreterini,

Birim: İstanbul Nişantaşı Üniversitesi'ne bağlı Fakülte, Enstitü, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu, Konservatuvar ve Araştırma Merkezlerini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

Madde 5 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

- İntihal:** Başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek,
- Sahtecilik:** Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak,
- Çarpıtma:** Araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,
- Tekrar yayım:** Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- Dilimleme:** Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak,
- Haksız yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya katkısı olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlal türleri şunlardır:

- Destek alınarak yürütülen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile bunların katkılarını belirtmemek,**
- Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,**
- İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarında hasta haklarına saygı göstermemek,**
- İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,**
- İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,**
- Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,**
- Dayanaksız, yersiz ve kasıtlı olarak etik ihlal isnadında bulunmak,**

- g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na aykırı davranmak, bu kapsamda verilerin yurt dışına aktarılmasına sebebiyet verecek uygulamaları kullanmak,
- h) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek,
- ı) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak.
- i) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak.
- j) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlüğüne uymamak,
- k) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,
- l) Akademik atama ve yükseltmelerde bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Olarak Değerlendirilemeyecek Haller

Madde 6 - (1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesinin aynen kullanmamak şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Bünyesinde Yer Alan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Kurulların oluşumu

Madde 7 - (1) İstanbul Nişantaşı Üniversitesinde bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri ve fen ve mühendislik bilimleri alanlarından oluşmaktadır. Bu kurullardan her biri, Üniversitenin ilgili bilim alanlarında görev yapan profesör unvanına sahip öğretim üyeleri arasından iki yıllık süreyle rektör tarafından seçilen yedişer üyeden oluşur. Üniversite bünyesinde yukarıdaki koşulları sağlayacak yeterli sayıda profesör unvanına sahip öğretim üyesinin bulunmaması durumunda Doçent ve Dr. Öğr Üyesi arasından üye seçilir. Sosyal ve beşerî bilimler, Sağlık Bilimleri ve Fen ve Mühendislik Bilimleri etik kurulları birbirinden bağımsız işler.

(2) Gerekli görülmesi halinde çalışmaların verimliliğini sağlamak amacıyla farklı bilim alanları için farklı bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları oluşturulabilir.

(3) Belirlenen kurul üyeleri hakkında etik ihlalinde bulduklarına dair kesinleşmiş bir adli veya idari karar bulunmamalıdır.

(4) Etik kurallarına aykırı eylemi tespit edilen etik kurulu üyesinin görevi, rektörün bu konudaki kararının kendisine tebliği ile sona erer.

(5) Görev süresi biten bir üye aynı usulle yeniden seçilebilir. İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya en az altı ay süreyle izinli olan üyenin, üyeliği kendiliğinden sona erer. Herhangi bir nedenle boşalan üyelik için, aynı usulle yeni üye seçilir.

(6) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları için üye ve başkanlar rektör tarafından seçilir. Her bir bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulu başkanı kurul üyeleri arasından bir kişiyi başkan yardımcısı olarak seçer. Başkanın görevinin sona ermesiyle birlikte başkan yardımcılığı görevi de sona erer.

(7) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının sekreteryası İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Genel Sekreterliği tarafından yürütülür.

Kurulların görevleri

Madde 8 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının görevleri şunlardır:

- a) Etik ihlal iddialarını incelemek; inceleme kapsamında Rektörlük aracılığıyla gerektiğinde bilirkişi veya uzman görüşü almak, ilgili kişi ve kurumlarla yazışmalar yapmak, bilgi istemek ve inceleme kapsamında gerekli diğer işlemleri yapmak,
- b) İnceleme sonucunda alınan kararları rektöre sunmak,
- c) Akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere rektöre önerilerde bulunmak.

Etik kurullarının toplantı usul ve esasları

Madde 9 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları üye tam sayısının salt çoğunluğuyla her ayın ilk haftası, etik kurul tarafından belirlenen günde periyodik olarak toplanır ve karar alır. Etik kurulun belirleyeceği alt sınırdan başvuru olmaması durumunda etik kurul toplanmama kararı alabilir. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı, bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları toplantılarına başkanlık eder.

(2) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerektiğinde alanında uzman bilirkişilerden görüş de alabilir.

(3) Aşağıdaki kişiler bu düzenleme kapsamında yapılan incelemelerde bilirkişi ve uzman olarak görevlendirilemez:

- a) İlgilinin lisansüstü tez danışmanları ve doçentlik jürilerinde görev almış öğretim üyeleri,
- b) İlgilinin kendi üniversitesinde görev yapan öğretim üyeleri,
- c) İlgilinin eşi ve üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dâhil) kan veya sıhrî hısımları,
- ç) İlgili ile aralarında husumet bulunan kişiler.

(4) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması halinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca etik ihlal iddiasının hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir. Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor tanzim eder.

(5) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı andan itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporunu kendisine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp gönderirler. Bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en çok bir ay uzatılabilir.

(6) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulları üyeleri kendileriyle, kendilerinin daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ve etik ihlalde bulunduğu iddia ettikleri kişilerle ilgili etik ihlali iddialarının görüşüldüğü toplantılara katılamazlar.

Etik kurullarına başvuru ve kurulların çalışma esasları

Madde 10 - (1) Etik kurul başvuruları, kurul sekreterine ilgili evrakların asıllarının teslimi usulünce yapılır. Sekreter tarafından başvurular tasnif edilerek toplantıda üyelerin incelemesine sunulur.

- (2) Kurul sekreteri, gönderilen her başvuru dosyası için ayrı dosya açar. Başvurular, sekreterin sorumluluğunda ve takibindedir.
- (3) Sekreter tarafından, Kurul tarafından belirlenen periyodik toplantı günlerinden bir hafta önce, ilgili tarihe kadar gelen başvurular etik kurul üyelerine elektronik veya basılı yolla iletilir.
- (4) Toplantı günü her başvuru bir gündem maddesi olarak düzenlenerek kurul üyelerinin değerlendirmesine sunulur.
- (5) Kurul üyelerinin oybirliği ile verecekleri “ *kabul* ”, “ *düzeltme* ” veya “ *ret* ” kararı sekreter tarafından işlenir. Başvuru sonucu gerekçesiyle birlikte, e-posta yoluyla toplantıdan sonraki üç iş günü içinde bildirilir.

Etik İhlallere Yönelik İşlemler

Madde 11 - (1) İstanbul Nişantaşı Üniversitesine ulaşan etik ihlal iddiaları, ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında incelenir.

- (2) Söz konusu iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarına iletilir.
- (3) Üniversite, gönderilen her başvuru dosyası için ayrı dosya açar.
- (4) Üniversiteye gönderilen ve etik ihlal iddiası içeren şikâyet ve ihbar dilekçelerinde, kişilerin doçentlik başvuru sürecinin devam ettiğinin de belirtilmesi halinde hakkında etik ihlal iddiası bulunan kişinin devam eden bir doçentlik başvurusunun bulunup bulunmadığı hususu yükseköğretim kurumu tarafından derhal Üniversitelerarası Kurul Başkanlığından sorulur. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığınca devam eden doçentlik başvurusunun bulunduğu bildirilmesi halinde iddialar ile ilgili tüm bilgi ve belgeler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilir.
- (5) Etik ihlali iddiası sebebiyle hakkında inceleme başlatılan kişilerden iddialara ilişkin olarak gerekli bilgi ve belgelerle birlikte yazılı savunmaları istenir. İlgili kişiler, savunma talep yazısının kendilerine ulaştığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde savunmalarını vermedikleri takdirde, bu durumun savunma istem yazısında belirtilmesi koşuluyla kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verebilir. Hakkında inceleme başlatılanlar, yazılı savunmalarını sunmak üzere iddiaları içeren evrakların bir örneğinin kendilerine verilmesini talep etmeleri halinde, incelemeyi yürüten ilgili kurulca savunma istenmesi yönünde bir karar alınmaksızın da doğrudan yazılı savunmalarını sunabilirler. Ancak bu halde bu kişilerden yeniden yazılı savunma istenmeden de incelemeye devam edilebilmesi için, iddiaları içeren evrakların teslimine ilişkin tutanakta, teslim tarihinden itibaren on beş gün içerisinde savunmasını vermedikleri takdirde diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verileceğinin açıkça belirtilmesi şarttır. Gerekli görülen hallerde savunma sözlü olarak da alınabilir.
- (6) Alınacak kararlar, ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunda tartışmaya açıldıktan sonra oylanır ve kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini yazmak zorundadır.
- (7) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca alınan nihai kararlar inceleme raporu niteliğinde olup, bu kararlar onaylanmak ya da başka bir karar alınmak üzere rektöre sunulur.
- (8) Kurul üyeleri, uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri açıklayamazlar.
- (9) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının inceleme sürecinde diğer kurum ve kuruluşlarla her türlü yazışmalar rektörlük aracılığıyla yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

İnceleme sonucunda yapılacak işlemler

Madde 12 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlerde bulunduğu tespit edilen kişiler hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli disiplin işlemleri ile diğer idari, hukuki ve cezai işlemler yükseköğretim kurumu tarafından yapılır.

(2) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise kişi hakkında yapılan işlemler sonucunda alınan etik ihlal kararı sebebiyle bu unvanın geri alınıp alınmayacağı hususu da ilgili yükseköğretim kurumu tarafından değerlendirilir.

(3) Etiğe aykırı eylemlerin gerçekleşmesi halinde asıl müellif, zarar gören veya hakları olumsuz etkilenen kişi ve kuruluşların rıza göstermesi ilgililerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi halinde yükseköğretim kurumu tarafından ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna da bilgi verilir.

(5) Etik ihlal kararları en geç bir ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Gizlilik

Madde 13 - (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarının kararları, genel düzenlemeler dışında gizlidir, etik kurulların tespitleri hakkında bu Yönergede belirtilen kişi ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Yeniden inceleme

Madde 14 – (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarında daha önce incelenen ve esası hakkında bir karar verilen eserlere ilişkin aynı iddialarla yapılan başvurularda yeniden bir inceleme yapılamaz. Bu halde eserlerin ve eserlere ilişkin iddiaların tamamen aynı olduğunun ilgili bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca tespit edilmesi şarttır.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

Madde 15 - (1) Bu düzenleme kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınacak kararlar Üniversite tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

(2) Doçentlik sınavına başvuruda bulunan adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikayet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır.

Yürürlük

Madde 16 - (1) Bu Yönerge, Senato tarafından kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 17 - (1) Bu Yönerge hükümlerini rektör yürütür.